

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ในรูปแบบของการสำรวจ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างประชากรเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก ดังนั้นประชากรที่ทำการศึกษาจึงเป็นกลุ่มเด็กหญิงทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพรจำนวน 97 คน
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มบุคคลากรทุกคนที่ดูแลเด็กในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพร ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู แม่บ้าน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการซึ่งมีความใกล้ชิดและทราบข้อมูลโดยละเอียดของเด็กทุกคน ซึ่งมีจำนวน 12 คน ทั้งนี้การเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คนเนื่องจากพบประเด็นและรายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจแตกต่างกัน ดังนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจึงทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามชนิดตอบเอง : ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเด็กที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เช่น อายุ การศึกษา สถานภาพ ลักษณะ ครอบครัว ประวัติการเจ็บป่วย เป็นต้น รวมทั้งหมด จำนวน 23 ข้อ

1.2 แบบทดสอบ CES-D (Center for Epidemiologic Studies-Depression Scale) ใช้ประเมินภาวะซึมเศร้า เป็นแบบทดสอบที่สถาบันสุขภาพจิตของสหรัฐอเมริกา (National Institute of Mental Health) ปรับปรุงรวบรวมมาจากแบบสอบถามภาวะซึมเศร้ามาตรฐานที่ใช้แพร่หลาย มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไป (ดวงใจ กสานติกุล และคณะ

,2529 และ ธวัชชัย วรพงศธร และคณะ , 2533) และศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ ได้นำ CES-D มาแปลเป็นภาษาไทยและศึกษาค่าทางสถิติจากการศึกษาในวัยรุ่นไทย พบว่า ความเที่ยงของ CES-D วัดโดย Cronbach' Coefficient Alpha มีค่าเท่ากับ 0.86 ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ จะถามถึง ความนึกคิด มี 7 ข้อ อารมณ์ความรู้สึก 7 ข้อ พฤติกรรม 2 ข้อ และอาการทางกาย 4 ข้อ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนวัน/ สัปดาห์ ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา คำถามแบ่งเป็น positive 4 ข้อและ negative 16 ข้อ ซึ่งเรียงปะปนกัน ซึ่งให้ผู้ตอบเลือกระดับความถี่ของอาการหรือความรู้สึก 4 ระดับ คือ

ด้าน Positive คะแนนมี 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เลย	คะแนนเท่ากับ 3
บางครั้ง	คะแนนเท่ากับ 2
ค่อนข้างบ่อยๆ	คะแนนเท่ากับ 1
บ่อยครั้ง	คะแนนเท่ากับ 0

ด้าน Negative คะแนนมี 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เลย	คะแนนเท่ากับ 0
บางครั้ง	คะแนนเท่ากับ 1
ค่อนข้างบ่อยๆ	คะแนนเท่ากับ 2
บ่อยครั้ง	คะแนนเท่ากับ 3

คะแนนรวมแบบสอบถามจึงเป็นได้ตั้งแต่ 0-60 คะแนน การแปลผลจุดตัดคะแนนอยู่ที่ 22 คะแนนขึ้นไปถือว่ามีความเสี่ยง

2. **แนวคำถามเชิงคุณภาพ** : เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของบุคลากรต่อการรักษาด้วยยาทางจิตเวชในเด็ก โดยผู้วิจัยได้จัดทำกรอบแนวคิดและแนวคำถามขึ้นมาเองหลังจากนั้นได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบแนวคำถามและมีแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบุคลากรที่ดูแลเด็กที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เช่น อายุ การศึกษา สถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ รายได้ ระยะเวลาที่ทำงาน เป็นต้น ควบคู่กับการสัมภาษณ์จำนวน 14 ข้อ

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการดำเนินงานดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติการทำวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพร และให้กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่ดูแลเด็กเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมโครงการ สำหรับเด็กได้ให้ผู้ปกครองสถานแรกรับเป็นผู้เซ็นใบยินยอม โดยทุกคนได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยและรับทราบว่าจะข้อมูลจากการทำแบบทดสอบและจากการสัมภาษณ์จะเก็บเป็นความลับ หลังจากนั้นก็ให้เด็กกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบทดสอบ CES-D เพื่อศึกษาภาวะซึมเศร้า สำหรับบุคลากรในการดูแลเด็กนั้นผู้วิจัยได้ให้ทำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปก่อนและหลังจากนั้นจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละประมาณ 45-60 นาที พร้อมทั้งทำการขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการบันทึกเสียง และการสังเกต เป็นรายบุคคลเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของบุคลากรต่อการรักษาด้วยยาทางจิตเวชในเด็ก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้วิจัย และเครื่องบันทึกเสียง หลังจากนั้นทำการตรวจสอบข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่รวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปดังต่อไปนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคงของภาวะซึมเศร้าโดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) คำถามที่ตอบได้หลายคำตอบ (multiple responses) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ในเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลทั่วไปกับภาวะซึมเศร้าของเด็กในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพร โดยใช้ Chi-Square test, Fisher's Exact test เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้า
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีตั้งแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยบันทึกการสัมภาษณ์จากเทปเสียงซึ่งถูกถอดคำต่อคำเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยข้อมูลดิบที่บ่งชี้ถึงตัวผู้ให้ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ